МАТЕРІАЛИ ДО ПАЛЕОНТОЛОГІЇ КАЙНОЗОЮ УКРАЇНИ

АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНСЬКОЇ РСР
ІНСТИТУТ ГЕОЛОГІЧНИХ НАУК

МАТЕРІАЛИ ДО ПАЛЕОНТОЛОГІЇ КАЙНОЗОЮ УКРАЇНИ

КИЇВ «НАУКОВА ДУМКА» 1977

ЗМІСТ

Невєська Л.О. Стан вивченості та завдання дослідження двостулкових молюсків 4
Макаренко Д.Є. Двостулкові молюски бучацької світи Придніпров"я 15
Зелінська В.О. Молюски з бодрацького ярусу Бахчисарайського району 24
Зосимович В.Ю. Молюски харківської світи Північної України 31
Присяжнюк В.А. Міоценові гастроподи України 36
Ільїна Л.Б. Систематичний склад і екологія меотичних гастропод 46
Куліченко В.Г. Викопні молюски як індикатор процесу рифоутворення (на прикладі міоценових рифів УРСР) 51
Зернецький Б.Ф. Перші знахідки дискоциклін у палеоцені Криму 55
Маслун Н.В. Нові види аглютинуючих форамініфер з палеогенових відкладів Передкарпатського прогину 59
Краєва Є.Я. Предотавники родини Nodosariidae з олігоценових відкладів Бахчисарайського району 68
Дігас Л.О. Залежність стінок черепашок аглютинуючих форамініфер від механічного та речовинного складу осадків . . 80
Горбунов В.С. Нові види пізньоеоценових радіолярій . . . 85
Іванік М.М. Керівні спікули губок олігоцену Передкарпатського прогину 98
Шайкін И.М. Харофіти з продуктивної товщі Болтиської западини 107
Тесленко Ю.В. Рослинні рештки з міоценових відкладів басейну Грузського Єланчика 110
Таблиці 120

165 мкм. Крім того, в описуваного виду спостерігаються два чіткі шари у стінці черепашки. Ширина черепашки у D.cf. maxima 60 - 144, товщина 0,23 - 0,34 мм, а у D.-namenjavica ширина 0,55 - 0,70, товщина 0,35 - 0,40 мм.

Таблиця вимірювання черепашок Dendrophrya manjavica

a	b	d	a	b	d	a	b	d	a	b	d	m_x
660	360	525	780	480	645	660	375	525	570	225	435	
630	270	465	690	375	540	750	360	420	705	450	585	
675	300	480	630	420	525	675	480	555	900	300	645	
630	300	480	870	510	705	750	375	585	630	195	435	
780	240	555	540	390	465	735	450	600	570	210	405	
600	300	525	750	375	585	660	370	525	540	210	390	522,7
855	225	510	450	390	420	750	480	615	570	225	420	
555	375	465	690	360	540	750	405	585	600	240	405	
960	375	735	630	330	495	525	300	420	575	210	450	
915	450	705	480	375	435	630	180	435	540	225	405	
750	270	450	630	240	450	675	150	465	765	300	555	
780	210	510	720	255	510	690	375	540	775	240	480	
615	330	480	810	390	615	570	405	495	720	225	510	
675	225	480	720	450	600	600	420	510	630	255	465	
690	480	585	750	465	615	750	450	615	630	255	480	

М і с ц е з н а х о д ж е н н я. Часто зустрічається в некарбонатних аргілітах манявської світи, рідко - у верхній частині ямненської світи Передкарпатського прогину.

Література

1. Вялов О.С. О крупных кремнистых фораминиферах Silicinifera из верхнемелового флиша Карпат. - Палеонт. сб. Изд-во Львовск. ун-та, 1966, 2, 3, с.27-36.

2. Вялов О.С., Пишванова Л.С. О некоторых кремнистых фораминиферах из миоцена западных областей УССР. - Палеонт. сб. Изд-во Львовск.ун-та, 1967, 1, 4, с.35-42.

3. Вялов О.С., Дабагян Н.В. Замечания о некоторых палеогеновых фораминиферах из коллекции И.Грыбовского. - Там же, с.24-33.

4. Дабагян Н.В. Фораминиферы верхнеэоценовых отложений Раховско-Пенинской зоны Карпат. - В сб.: Стратиграфия, литология и палеонтология нефтегазоносных районов Украины. М., Гостоптехиздат, вып.1, 1959, с.130-138.

5. Иваник М.М., Маслун Н.В. К методике изучения раковин фораминифер из семейства Astrorhizidae. - Палеонт. сб. Изд-во Львовск. ун-та, 1974, 2, 11, с.36-38.

6. Мятлик Е.В. Фораминиферы флишевых отложений Восточных Карпат (мелпалеоген). Л., "Недра", 1970, с.1-224.

7. Friedberg P. Otwornice warstw inoceramowych okolicy Rzeszowa i Debicy. - Rozpr. Akad.Umiej., Kraków, 1901, 41, st. 1-96.

8. Grzybowski J. Otwornice pokladow naftonosnych okolicy Krosna. - Rozpr.Akad.Umiej, Wydz.mat.-przyr.. Kraków, 33,st.7-49.

УДК 56.118.15.563.125.1

Є.Я.Кравва

ПРЕДСТАВНИКИ РОДИНИ NODOSARIIDAE З ОЛІГОЦЕНОВИХ ВІДКЛАДІВ БАХЧИСАРАЙСЬКОГО РАЙОНУ

Різноманітність систематичного складу форамініфер з олігоценових відкладів Бахчисарайського району відмічали різні автори [2-7, 9].

Проте представникам родини Nodosariidae в них відведена незначна роль. Загальний список нодозаріїд з олігоцену Бахчисарайського району за даними різних авторів містить до 15 видів, з яких описаний тільки один - Cristellaria herrmanni A n d r . [7]. Нодозаріїди з олігоценових відкладів інших районів СРСР та зарубіжних країн згадуються лише як третьорядні форми. Слід зауважити, що в перших працях з олігоценових форамініфер [10, 14, 22-24] нодозаріїдам приділялося значно більше уваги. Цьому сприяли великі розміри черепашок, чіткість морфологічних особливостей їх та добра збереженість.

При вивченні матеріалу Бахчисарайської св. 2 у багатому комплексі форамініфер зустрінуті досить різноманітні таксони нодозаріїд, серед яких нами визначено 29 видів: Nodosaria approximata R e u s s, N. capitata B o l l, N. ex gr.grandis R e u s s, N.ludwigi R e u s s, Lagena laevis (M o n t.), L.lineato-punctata H e r o n - A l l e n et E a r l a n d, L.striata O r b., L.tenuis B o r n., L.vulgaris W i l l., Fissurina laevigata R e u s s, Frondicularia sp., Lenticulina alberti (A n d r.), L.depauperata callifera (R e u s s), L.depauperata (R e u s s), L.covergens (B o r n.) subsp.rotunda K r a j e v a subsp.nov., L.herrmanni (A n d r.), L. ex gr.princeps (R e u s s), L.ex gr. pygmea (R e u s s), L.inornata (O r b.), L.landgrebeana (R e u s s), L. lata (R e u s s), L.simplicissima (R e u s s), L.subangulata (R e u s s), Saracenaria tetraedra (B o r n.), Marginulina olgae A. F u r s s. et K.F u r s s., Dentalina aff.bifurcata O r b., D.(?) cooperensis C u s h m., D.ex gr.indifferens R e u s s, D.obliquestriata R-e u s s.

У розрізі нодозаріїди розподілені нерівномірно: в деяких прошарках їх більше, в інших зустрінуті лише поодинокі види цієї групи форамініфер.

Більшість названих вище видів відома з олігоценових відкладів Північно-Німецької низовини, звідки вони вперше були описані. У бахчисарайському розрізі олігоцену (св. 2, гора Кизил-Джар, с.Зубакіно) згадані види зустрінуті в поодиноких екземплярах, рідше представлені 10 або більшою кількістю десятьма екземплярів. Також нечисленні вони і в північно-німецькому олігоцені. Разом з тим наявність спільних видів, нам здається, заслуговує на увагу і її слід використовувати при зіставленні кримського та північно-німецького розрізів, а також для біогеографічних побудов.

Frondicularia sp.
Таблиця I, фігура I

Г о л о т и п у колекції ІГН АН УРСР, № 1110. Крим, Бахчисарайський район, с.Кочергіно, св. 2, глиб. 132,5 м, олігоцен, зона Textularia carinata oligocenica.

М а т е р і а л. Кілька уламків черепашок з стратотипової св. 2.

О п и с. У нашому матеріалі є уламки тільки початкових частин черепашок, які мають до 10 камер. Черепашка клиноподібної форми, плоска,

тонка, камери вузькі, вздовж осі зігнуті під гострим кутом. Септальні шви вузькі, заглиблені. Поверхня черепашки гладка, в початковій частині у деяких екземплярів спостерігається слабо виявлене ребро, яке простягається вздовж осі через чотири камери. Стінка вапниста, блискуча.

Розміри (мм). Висота 0,92; ширина 0,35 - 0,42; товщина 0,08.

Порівняння. Від близької форми Plectofrondicularia aragonensis Cushman, Steward and Steward subsp.soquelensis Smith /25/ наші черепашки відрізняються вужчою, клиноподібною формою. Будовою камер наш вид нагадує Frondicularia seminuda Reuss з септарієвих глин околиць Берліну з опису Д.Батже /12/, відрізняючись ширшою черепашкою. Від близького виду Palmula budensis з олігоцену (рупеля) Угорщини з опису А.Нагіне Гелаї /20/ наш вид відрізняється вужчою формою черепашки.

Геологічний вік і поширення. Олігоцен, Крим, Бахчисарайський район, зона Textularia carinata oligocenica.

Lenticulina depauperata callifera (Reuss)
Таблиця I, фігура 2а, б

1863. Cristellaria depauperata var.callifera Reuss. Sitzb.Akad. Wissensch. Wien, math.-nat. Kl., т.48, с.66, табл.8, фіг. 9I.

Голотип з септарієвих глин околиць Берліну.

Оригінал в колекції ІГН АН УРСР, № IIII. Крим, Бахчисарайський район, с.Кочергіно, св. 2, глиб. I36,2 м, олігоцен, зона Lenticulina herrmanni.

Матеріал. Поодинокі екземпляри.

Опис. Черепашка плоскоспіральна, білатеральносиметрична, двоякоопукла, у поперечному перетині ромбічна. В останньому оборотi 5,5 - 6 камер, які поступово зростають у розмірах, але так, що останні дві камери становлять майже половину черепашки. Камери вузькотрикутні. Септальні шви дуже зігнуті, двоконтурні. В пупковій області черепашки вздовж септальних швів та між ними є слабо виражені потовщення. Периферичний край слабо фестончастий, загострений. Септальна поверхня останньої камери шоломоподібна. Устя променисте на витягнутому кінці останньої камери. Стінка вапниста, блискуча, тонкопориста.

Розміри (мм). Діаметр великий 0,37 - 0,40; діаметр малий 0,30; товщина 0,20 - 0,22.

Мінливість виявляється у кількості камер в останньому оборотi (5,5-7) та ступені опуклості пупкових потовщень.

Порівняння. Від голотипу наші форми відрізняються менш чітко вираженими пупковими потовщеннями. Описаний вид нагадує за формою черепашки, камер та швів Robulina depauperata /18/, від якої відрізняється наявністю пупкових потовщень.

Геологічний вік і поширення. Олігоцен. Крим, Бахчисарайський район; Північне Причорномор"я, зона Lenticulina herrmanni. Септарієві глини Північно-Німецької низовини.

Lenticulina convergens Bornemann subsp. rotunda Krajeva, subsp. nov.

Таблиця I, фігура 3а,б

Голотип у колекції ІГН АН УРСР, № 1112. Крим, Бахчисарайський район, с.Кочергіно, св. 2, глиб. 158,5 м, олігоцен, зона Textularia carinata oligocenica.

Матеріал. 10 екземплярів.

Опис. Черепашка плоскоспіральна, не зовсім білатеральносиметрична. В останньому оборотi п"ять трикутних камер, які швидко зростають у розмірах так, що останні дві становлять приблизно половину черепашки. Септальні шви двоконтурні, слабо зігнуті, добре помітні при змочуванні водою. Периферичний край рівний, гострокутний, трохи стиснутий, з ледве помітним кілем. Септальна поверхня останньої камери не має чітко окресленого контура – це основна характерна морфологічна особливість виду. Поверхня черепашки гладка, блискуча. Стінка вапниста. Устя променисте, знаходиться на витягнутому кінці останньої камери.

Розміри (мм). Діаметр великий 0,50 – 0,75; діаметр малий 0,40 – 0,55; товщина 0,27 – 0,32.

Мінливість виявляється у розмірах черепашок, ступені асиметричності та опуклості боків.

Порівняння. На відміну від Cristellaria convergens, описаної Борнеманом з септарієвих глин околиць Берліна (Хермсдорф), наш вид має округлу форму черепашки, а не овальну з тенденцією до розгортання. В іншому обидва види дуже схожі. До описуваного дуже близький вид *L.* (?) convergens з олігоценових (або міоценових) відкладів Каліфорнії з опису Р.Сміт [25]. Від L.convergens Beck з еоцену США (Cowlitz River), судячи з зображення (опису немає), наш вид відрізняється меншою кількістю камер та іншою будовою септальної поверхні останньої камери.

Геологічний вік і поширення. Олігоцен. Крим, Бахчисарайський район, зона Textularia carinata oligocenica.

Lenticulina herrmanni (Andreae)

Таблиця I, фігура 4а,б

1898. Cristellaria herrmanni Andreae. Mitt.geol.Langesanst. Elsass - Lothr., т.4, с.298, фіг. а,в.

1947. Cristellaria herrmanni Самойлова. Бюл. МОИП, нов. сер., т.52, с.81, фіг. 7,8.

1958. Lenticulina (Robulus) sp. Batjes. Foraminifera of the Oligocene of Belgium, с.38, табл. 2, фіг. 15.

Голотип з середнього олігоцену Ельзас-Лотарінгії.

Оригінал у колекції ІГН АН УРСР, № 1113. Крим, Бахчисарайський район, с.Кочергіно, св. 2, глиб. 191,8 м, олігоцен, зона Lenticulina herrmanni.

Матеріал. Понад 10 екземплярів з різних розрізів нижнього - середнього олігоцену півдня України.

Зауваження. У радянській літературі цей вид вперше описаний Р.Б.Самойловою [7] з олігоценових відкладів Бахчисарайського стратотипового району, тому ми не наводимо його повний опис.

Черепашка цього виду гетероморфної будови, складається з спіральної та однорядної частин. На нашій фотографії зображений молодий екземпляр. Він має плоскоспіральну білатеральносиметричну лентикулиноподібну черепашку з сильно опуклими боками. Крім того, був зустрінутий один екземпляр,у якого черепашка як у спіральній, так і в однорядній частинах плоска. Спіральна частина складається з восьми вузьких трикутних камер. Можна бачити дуже маленьку початкову камеру. У даного екземпляра немає потовщення на септальних швах. Ми припускаємо, що це мікросферична особина виду Lenticulina herrmanni. Слід звернути особливу увагу на дуже велику мінливість цього виду.

Розміри (мм). Діаметр великий 0,92; діаметр малий 0,68; товщина 0,45.

Геологічний вік і поширення. Олігоцен. Крим, Бахчисарайський район; Північне Причорномор"я, зони Lenticulina herrmanni та Textularia carinata oligocenica.Середній олігоцен Ельзасу.

Lenticulina inornata (Orbigny)

Таблиця I, фігура 5а,б

1846. Robulina inornata Orbigny. Foram.Foss., Vienne, с. 102, табл. 4, фіг. 25,26.

1925. Cristellaria inornata Тутковський. Тр. фіз.-мат. відділу АН УРСР, т.I, в.8, с.23, табл. 20, фіг. 62-64.

1953. Cristellaria inornata Субботина. Тр. Всес. нефт. геол.-разв. НИИ, нов. сер., в.69, с.156, табл. I, фіг. 1а,б,

1973. Lenticulina inornata Tipton, Kleinpell and Weaver. Univ. Calif. Publ.Geol.Sci., т.105, табл.2, фіг. 9.

Голотип з міоценових відкладів Бадена (Австрія).

Оригінал у колекції ІГН АН УРСР, № 1114. Крим, Бахчисарайський район, с.Кочергіно, св. 2, глиб. 123,5 м, олігоцен, зона Textularia carinata oligocenica.

Матеріал. 10 екземплярів.

Опис. Черепашка плоскоопіральна, округлої форми, білатеральносиметрична, двоякоопукла, у поперечному перетині лінзовидна. В останньо

му обороті спостерігається вісім трикутних камер, які поступово зростають у розмірах. Септальні шви двоконтурні, слабо зігнуті, направлені по дотичній до пупкового диску, який становить 1/4 діаметра черепашки і не виступає над її поверхнею. Периферичний край загострений. Септальна поверхня останньої камери шевроноподібна. Черепашка гладка, блискуча. Устя променисте, знаходиться на витягнутому кінці останньої камери. Стінка вапниста, тонкопориста.

Р о з м і р и (мм). Діаметр великий 0,70 - 0,92; діаметр малий 0,67 - 0,85; товщина 0,37 - 0,42.

М і н л и в і с т ь виявляється у розмірах черепашок та ступені опуклості бічних сторін.

П о р і в н я н н я. Наш вид майже повністю відповідає голотипу Robulina inornata, описаному А.Орбіньї /21/ з міоцену Австрії, відрізняючись лише трохи меншою опуклістю бічних сторін.

Г е о л о г і ч н и й в і к і п о ш и р е н н я. Крейда - третинні. Пізній еоцен - олігоцен Криму, Північного Причорномор"я; міоцен Австрії.

Lenticulina landgrebeana (R e u s s)

Таблиця I, фігура 6а,б

1856. Cristellaria Landgrebeana Reuss. Sitzb. Akad. Wiss. Wien, math. - nat. Kl., т.18, с.237, табл. 3, фіг. 42.

1865. Cristellaria Landgrebeana R e u s s. Sitzb.Akad.Wiss. Wien, math.-nat. Kl., ч. I, т. 50, с.461, табл. 3, фіг. 42.

Г о л о т и п з олігоценових відкладів м.Касселя (ФРН).

О р и г і н а л у колекції ІГН АН УРСР, № 1115. Крим, Бахчисарайський район, гора Кизил-Джар, олігоцен, зона Textularia carinata oligocenica (нижня частина).

М а т е р і а л. Поодинокі екземпляри.

О п и с. Черепашка плоскоспіральна, овальної форми, двоякоопукла, білатеральносиметрична. В останньому обороті сім вузькотрикутних камер, які поступово зростають у розмірах. Їх пупкові кінці з"єднуються поблизу периферичного краю з боку септальної поверхні останньої камери. Септальні шви двоконтурні, слабо зігнуті, добре розпізнаються при змочуванні водою. Поверхня черепашки гладка. Периферичний край кутастий. Септальна поверхня останньої камери шоломовидна. Стінка вапниста, тонкопориста. Устя променисте, знаходиться на витягнутому кінці останньої камери.

Р о з м і р и (мм). Діаметр великий 0,75; діаметр малий 0,50 - 0,55; товщина 0,40 - 0,42.

М і н л и в і с т ь не вивчалася внаслідок обмеженості матеріалу.

П о р і в н я н н я. Від Cristellaria Landgrebeana, описаної А.Рейсом /24/ з верхньоолігоценових відкладів м.Касселя, наші форми

відрізняються трохи більшим розміром. Близьким видом до нашого є Robulina concinna R e u s s [23], на відміну від якої у описуваного виду септальна поверхня останньої камери має шоломоподібну, а не овальну форму, черепашка більш опукла і немає пупкового заглиблення.

Г е о л о г і ч н и й в і к і п о ш и р е н н я. Олігоцен. Крим, Бахчисарайський район, зона Textularia carinata oligocenica (нижня частина); верхній олігоцен Північно-Німецької низовини.

Lenticulina simplicissima (R e u s s)

Таблиця II, фігура I

1863. Cristellaria simplicissima R e u s s. Sitzb. Akad. Wiss. Wien, math.-nat. Kl., т.48, с.51, табл.4, фіг. 51-53.

Г о л о т и п з септарієвих глин м.Офенбаха (ФРН).

О р и г і н а л у колекції ІГН АН УРСР, № 1116. Крим, Бахчисарайський район, с.Кочергіно, св. 2, глиб. 123,5 м, олігоцен, зона Textularia carinata oligocenica.

М а т е р і а л. Поодинокі екземпляри.

О п и с. Черепашка плоскоспіральна, овальної форми, двоякоопукла. В останньому обороті п"ять трикутних камер, які швидко зростають у розмірах так, що остання майже в два рази більша, ніж попередня, а дві останні камери займають більше половини поверхні черепашки. Пупковий кінець останньої камери нависає над пупком. Септальні шви прості, зігнуті, на початку обороту плоскі, потім слабо заглиблені, чіткі. Периферичний край трохи стиснутий, притуплено-кутастий. Септальна поверхня останньої камери шоломоподібна. Устя променисте, знаходиться на витягнутому кінці останньої камери. Поверхня черепашки гладка, блискуча. Стінка вапниста, тонкопориста.

Р о з м і р и (мм). Діаметр великий 0,50 - 1,10; діаметр малий 0,35 - 0,70; товщина 0,27 - 0,72.

М і н л и в і с т ь виявляється в розмірах черепашок, а також у ступені стиснення черепашки на початку оборота (у малих особин - більш стиснутий, ніж у великих).

П о р і в н я н н я. Від типового виду, описаного А.Рейсом [25] з септарієвих глин Північно-Німецької низовини (м.Офенбах), наші екземпляри відрізняються більшими розмірами. Найближчий до наших форм екземпляр, зображений А.Рейсом під номером 52.

Г е о л о г і ч н и й в і к і п о ш и р е н н я. Олігоцен. Крим, Бахчисарайський район, зони Lenticulina herrmanni і Textularia carinata oligocenica. Північно-Німецька низовина (м. Офенбах), септарієві глини.

Lenticulina subangulata (R e u s s)

Таблиця II, фігура 2

1863. Cristellaria subangulata R e u s s. Sitzb. Akad. Wiss. Wien, math.-nat. Kl., т. 48, с. 53, табл. 6, фіг. 64.

1866. Cristellaria subangulata R e u s s. Denksch. Akad. Wiss. Wien, т. 25, табл. 3, фіг. 17.

Г о л о т и п з септарієвих глин м. Офенбаха (ФРН).

О р и г і н а л у колекції ІГН АН УРСР, № 1117. Крим, Бахчисарайський район, с. Кочергіно, св. 2, глиб. 123,5 м, олігоцен, зона Textularia carinata oligocenica.

М а т е р і а л. Сім екземплярів.

О п и с. Черепашка округла, білатеральносиметрична, двоякоопукла. В останньому оберті п"ять трикутних камер, які швидко зростають у розмірах. Останні дві камери становлять майже половину черепашки. Септальні шви двоконтурні, дужі зігнуті, широкі, слабо опуклі. Периферичний край стиснутий, вздовж нього простягається вузький тонкий рівний кіль. Септальна поверхня останньої камери шевроноподібна, плоска. Поверхня черепашки гладка, блискуча. Стінка вапниста, тонкопориста.

Р о з м і р и (мм). Діаметр великий 0,55 - 0,75; діаметр малий 0,45 - 0,67; товщина 0,35 - 0,40.

М і н л и в і с т ь виявляється у розмірах черепашок, в більшій чи меншій кіліватості периферичного краю і опуклості бічних сторін.

П о р і в н я н н я. Наша форма відповідає опису та зображенню голотипу. Близьким видом є Robulus pseudovortex Cole з еоцену штату Джексон (США) з опису О. Бенді /11/. Схожість - в будові камер та септальних швів, формі черепашки та ступені здутості її бічних сторін, а також опуклості септальних швів. До нашого виду близька Robulina inornata O r b., від якої відрізняється будовою септальної поверхні останньої камери і характером периферичного краю, що несе вузький тонкий рівний кіль. Дуже нагадує вид Robulus cf. alabamensis з району Доріг в Угорщині /20/, від якого відрізняється меншими розмірами, меншою кількістю камер (п"ять, а не вісім) та кіліватим периферичним краєм.

Г е о л о г і ч н и й в і к і п о ш и р е н н я. Олігоцен. Крим, Бахчисарайський район, зона Textularia carinata oligocenica; Північне Причорномор"я, зона Lenticulina herrmanni. Рідко у септарієвих глинах Північно-Німецької низовини (м. Офенбах).

Marginulina olgae A. F u r s s e n k o et K. F u r s s e n k o

Таблиця II, фігура 3

1961. Marginulina olgae А. Ф у р с е н к о и К. Ф у р с е н к о, Палеонт. и страт. БССР, с. 273, табл. 3, фіг. 6а,б; 7а,б.

Г о л о т и п в колекції ІГН АН БРСР, № 4/15а. БРСР, Гомельська область, Наровлянський район, с. Антонів, верхній еоцен.

Оригінал у колекції ІГН АН УРСР, № 1118. Крим, Бахчисарайський район, с.Кочергіно, св. 2, глиб. 132,5 м, олігоцен, зона Textularia carinata oligocenica.

Матеріал. Поодинокі екземпляри.

Опис. В нашій колекції є черепашки, які належать до мікросферичної і мегасферичної генерацій.

У мікросферичних форм (табл. 2, фіг. 3) черепашка гетероморфна, складається з спіральної та однорядної частин. Спіральна частина включає п"ять трикутних камер, відокремлених радіальними септальними швами. В однорядній частині – три-шість камер, з них перші дві-три здавлені, останні – роздуті. Септальні шви слабо нахилені, плоскі, між двома-трьома останніми камерами заглиблені. Устя променисте, знаходиться на витягнутому кінці останньої камери. Стінка вапниста, тонкопориста.

Розміри (мм). Довжина 1,10; ширина 0,20; товщина 0,17.

У мегасферичних форм черепашка однорядна. Камери слабо роздуті, низькоциліндричні. Септальні шви двоконтурні, горизонтальні між початковими камерами і слабо нахилені між подальшими. Початкова камера велика.

Розміри (мм). Довжина 0,92; ширина 0,20; товщина 0,15.

Мінливість виявляється у розмірах, формі та будові черепашок, пов"язаних з поліморфізмом.

Порівняння. Від голотипу наші форми відрізняються будовою останніх камер і більш горизонтальними швами в однорядній частині черепашки. На відміну від близького виду Marginulina alsatica And r., описаний вид має більші розміри, менш скісні шви, більший діаметр спіральної частини черепашки, іншу форму останніх камер.

Геологічний вік і поширення. Пізній еоцен, київська світа Дніпровсько-Донецької западини. Олігоцен, зони Lenticulina herrmanni і Textularia carinata oligocenica Бахчисарайського району.

Dentalina aff. bifurcata Orbigny

Таблиця II, фігури 4,5

Голотип у колекції ІГН АН УРСР, № 1119. Крим, Бахчисарайський район, с.Кочергіно, св. 2, глиб. 123,5 м, олігоцен, зона Textularia carinata oligocenica.

Матеріал. Понад 10 черепашок різної збереженості.

Опис. Черепашка однорядна. вузькоклиновидна за формою, трохи зігнута і асиметрична. Складається з двох-семи камер округлоовальної форми, слабо витягнутих вздовж осі і поступово зростаючих у розмірах. Поверхня черепашки вкрита 9–12 більш або менш чіткими кутастими зігнутими ребрами, які не переривається на швах і ніби нависають над ними,

не покриваючи верхньої частини попередньої камери. Септальні шви прості, горизонтальні або трохи нахилені. Устя термінальне, променисте, дещо асиметричне відносно осі черепашки. Стінка вапниста, блискуча, пориста.

Розміри (мм). Довжина 0,92 - 2,20; найбільша ширина 0,37 - 0,52.

Мінливість виявляється в розмірах черепашок, кількості камер, їх формі, кількості ребер, ступені їх чіткості: у деяких екземплярів ребра ледве намічаються, в інших - дуже чіткі, кутасті. Характерні ознаки виду: вузькоклиновидна форма та будова ребер.

Порівняння. У нашому матеріалі поряд з описаним зустрічаються черепашки іншого виду, що характеризується округлими камерами, які щільно примикають одна до одної і вкриті по всій поверхні численними (до 20) рівними ребрами. Від близької D.bifurcata, описаної А.Орбіньї з міоцену Віденського басейну, наш вид відрізняється більш округлими камерами та іншою будовою ребер. Дещо нагадує наш вид D.divergens Reuss [23] з верхньоолігоценових відкладів Північно-Німецької низовини, але він має дуже щільно примикаючі камери. Дуже близький до нашого виду Dentalina sp. з еоцену штату Луізіана (США) з опису Х.Хоу [19]. Однак через лаконізм опису не можна впевнено зіставляти їх. Здається, вони відрізняються будовою ребер, вузьких у луізіанських екземплярів, та відносно широких і клиновидних у наших.

Геологічний вік і поширення. Олігоцен. Зона Textularia carinata oligocenica Криму, Північного Причорномор"я. Зона Spiroplectammina carinata і Cyclammina constrictimargo Північного Ставропілля.

Dentalina (?) cooperensis Cushman

Таблиця II, фігура 6

1933. Dentalina cooperensis Cushman. Cushman Lab.Foram. Res. Contr., т.9, с. 8, табл.I, фіг. 17.

1960. Dentalina cooperensis Todd and Low. U.S.Geol.Surv.Prof. Paper, N 260-X, с.828, табл.255, фіг. 11,12.

Оригінал в колекції ІГН АН УРСР, № 1120. Крим, Бахчисарайський район, с.Кочергіно, св. 2, глиб. 136,5 м, олігоцен, зона Textularia carinata oligocenica.

Матеріал. Поодинокі уламки черепашок.

Опис. Однорядна черепашка, ледве помітно зігнута, у поперечному перетині округла. Камери низькоциліндричні, з рівними боками. Висота камер трохи більша за ширину. Розмір камер збільшується поступово. Септальні шви горизонтальні, двоконтурні, плоскі. Устя округле, невеликого діаметра, трохи асиметричне відносно осі черепашки.

Розміри уламків (мм). Висота 0,80 - 1,10; діаметр черепашки 0,23 - 0,42; діаметр устя 0,03 - 0,07.

Мінливість виявляється в розмірах черепашок. Зустрінуті уламки великих екземплярів, камери яких у два-три рази більші, ніж у зарисованого екземпляра.

Порівняння. Наш вид відповідає виду D. cooperensis Cushm. з опису Р.Тод і Д.Лоу [27] з верхнього еоцену Маршальських островів (Eniwetok Atoll).

Геологічний вік і поширення. Олігоцен, зона Textularia carinata oligocenica Бахчисарайського району; верхній еоцен Маршальських островів; верхній еоцен та нижній олігоцен південно-східної частини США; лютет-бартон Франції.

Dentalina ex gr.indifferens Reuss

Таблиця II, фігура 7

Голотип в колекції ІГН АН УРСР, № 1121. Крим, Бахчисарайський район, гора Кизил-Джар, зона Textularia carinata oligocenica (нижня частина).

Матеріал. Поодинокі (до 10) уламки черепашок.

Опис. Черепашка однорядна, трохи зігнута і стиснута з боків. Уламки черепашок, які є в нашій колекції, складаються з трьох-семи камер, що щільно прилягають у початковій частині черепашки; дальші - відокремлені широкими пережимами. Початкова камера округлої форми, іноді більша за подальшу. Інші камери прямокутні, перші з них витягнуті в напрямку перпендикулярному до осі, дальші - вздовж осі. Септальні шви чіткі, двоконтурні, в початковій частині черепашки слабо заглиблені, в пізній - більш заглиблені і трохи нахилені до осі. Стінка вапниста, гладка. Устя - округле, з рідкими (4-6) щілинами по краю.

Розміри (мм). Довжина 1,0 - 1,70; ширина 0,25 - 0,30.

Мінливість встановлена тільки в розмірах черепашок та кількості камер.

Порівняння. Наш вид нагадує D.indifferens Reuss [23] відрізняється формою камер у пізній частині черепашки. На відміну від D.jacksonensis Cushman et Applin [16] у нашої форми менші розміри, менша кількість камер і немає шипа на початковій камері.

Геологічний вік і поширення. Олігоцен. Крим, Бахчисарайський район, зона Lenticulina herrmanni і зона Textularia carinata oligocenica.

Література

1. Герке А.А. О морфологических признаках двусимметричных подозаринид (фораминиферы) и содержании видовых описаний. - Уч. зап. Н.-и. ин-та геол. Арктики, сер. палеонт. и страт., 1967, 19, с.16-28.

2. Краєва Є.Я. До мікрофауністичної характеристики розрізу олігоцену по р.Альмі (гора Кизил-Джар). - ДАН УРСР, 1966, 9, с.1217-1219.

3. Мерклин Р.Л., Гончарова И.В. Моллюски олигоцена юго-западного Крыма. Bivalvia и Scaphopoda. - Бюл.МОИП, отд.геол., 1967, 42, 5, с.100-121.

4. Печенкина А.П. и др. О комплексах фораминифер и моллюсков из олигоценовых отложений горы Кызыл-Джар (юго-западный Крым). - В кн.: Стратиграфия и палеогеография кайнозоя газонефтеносных областей Юга Советского Союза, вып. 31/39 - 32/40, М., "Недра", 1971, с. 85-86.

5. Путеводитель экскурсий XII Европейского микропалеонтологического коллоквиума, М., Гос.библ. СССР им. В.И.Ленина, с.1-149.

6. Самойлова Р.Б. Стратиграфическое распределение фораминифер в верхнепалеогеновых отложениях р.Альмы (Крым). - Бюл.МОИП, отд. геол., 1946, 21/2/, с.40-50.

7. Самойлова Р.Б. О некоторых новых и характерных видах фораминифер из верхнего палеогена Крыма. - Бюл.МОИП, отд.геол., 1947, 22 /4/, с.77-101.

8. Субботина Н.Н. Верхнеэоценовые лагениды и булиминиды юга СССР.- Тр. ВНИГРИ, 1953, 69, с.115-255.

9. Шуцкая Е.К. Пограничные слои эоцена и олигоцена Бахчисарайского района и описание характерных аномалинид. - Тр. ВНИГНИ, 1963, 38, с.174-206.

10. Andreae A. Ein Beitrag zur Kenntniss des Elsässer tertiärs. Strassburg, 1884, S. 1-239.

11. Bandy O.L. Eocene and Oligocene Foraminifera from Little Stave Creek. Clarke County-Alabama.Bull.Am.Paleontology, 1949, 32, N 131, p. 5-210.

12. Batjes D.A.J. Foraminifera of the Oligocene of Belgium. - Mem. Inst. Roy. Sci. Nat. Belgique, 1958, 143, p. 1-188.

13. Bhatia S.B. The foraminiferal fauna of the Late Palaeogene sediments of the Isle of Wight, England. - J.Pal., 1955, 29, N 4, p.665-694.

14. Bornemann I. Die mikroskopische Fauna des Septarienthones von Hermsdorf bei Berlin. - Zeitsch. Deutsch. Geol. Ges., 1855, 7, S.307-368.

15. Beck R.S. Eocene Foraminifera from Cowlitz River, Lewis County, Washington. - J.Pal.,1943, 17, N 6, p. 545-636.

16. Cushman J. and Applin E.K. Texas Jackson Foraminifera. - Bull. Amer.Assoc.Petrol. Geol., 1926, 10, pt.I, N 2, p. 154-180.

17. Cushman J. New Foraminifera from the Upper Jackson Eocene of the southeastern Coastal Plain regin of the United States. - Cushm. Lab. Foram. Res. Contr. 1933, 9, p. 1-21.

18. Hantken M. Die Fauna des Clavulina Szaboi-Schichten. T.I. Foraminiferen. Mitt. Jahrb. Ung.Geol. Anst., 1875, 4, H.1, S.1-93.

19. Howe H.V. Louisiana Cook Mountain Eocene Foraminifera. - Geol. Bull., 1939, N 14, p.1-188.

20. Nagynè Geliai A. Oligocèn Foraminiferàk Dorog Környèkèröl. - A.Mag. All. Fold. Int. Évkon., 1973, 25, Fuz. 3, p. 1-151.

21. Orbigny A. Foraminifères fossiles du bassin Tertiare de Vienne (Autriche). Gide et Comp., Paris, 1846, p. 1-312.

22. Reuss A.E. Beitrage zur Charakteristik der Tertärschichten des nördlichen und mittleren Deutschlands. - Sitzb. Akad. Wiss. Wien, math.-nat.Kl., 1856, T.1, S. 197-273.

23. Reuss A.E. Beitrage zur Kenntnis der tertiären Foraminiferen fauna (Zweite Folge). - Sitzb.Akad.Wiss.Wien, math.-nat.Kl.,1863, 48, Abt.I, S. 36-71.

24. Reuss A.E. Zur Fauna des deutschen Oberoligocäns. Abt.I. Foraminiferen. - Sitzb. Akad. Wiss. Wien, math-nat. Kl., (1864) 1865, 50, Abt.I, S. 435-482.

25. Smith R.K. Foraminiferal studies in the lower and middle tertiary of Soquel Creek, Santa Cruz county, California. - Univ.Calif.Publ. in Geol. Sci., 1971, 91, p. 1-86.

26. Tipton A., Kleinpell R.M., Weaver D.W. Oligocene biostratigraphy San Joaquin Valley, California. - Univ.Calif.Publ. in Geol.Sci., 1973, 105, p. 1-81.

27. Todd R. and Low D. Smaller Foraminifera from Eniwetok drill Holes. - U.S.Geol. Surv. Prof. Pap., 1960, N 260-X, p. 799-861.

1
2a
5a
5b
2b
5b
4a
4b
3a
6a
4b

10

16

6

25

25

3

4

5

7